

ספרי' — אוצר הספרים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

ערב חג השבועות

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כח
(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ושמונה לבריאה

לזכות

הרה"ת ר' יעקב מיכאל הלוי שיחי' גינזבורג
לרגל יום ההולדת שלו ביום ראש חודש סיון
לאורך ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק,
ומתוך בריאות הנכונה, ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

נדפס ע"י זוגתו

מרת אסתר שתחי' גינזבורג

ומשפחתם שיחיו

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ערב חג השבועות

פנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסידות, מעין ודוגמא ו"טעימה" מתורתו של משיח ("טועמי' חיים זכו"16), שלכן עיי' מזרזים וממהרים ופועלים ביאת דוד מלכא משיחא"י.

(משיחות ש"פ נשא, י"ב סיון תנש"א)

(16) ראה לקר"ש ח"כ ע' 173. וש"נ.

(17) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחילתו.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. "בחמישי בנה מזבח..."

בסוגיא העוסקת במתן תורה¹ אומרת הגמרא: "בשני (בסיון) עלה משה וירד, בשלישי עלה וירד .. ברביעי עלה וירד, בחמישי בנה מזבח (כדכתיב:2) ויבן מזבח תחת ההר. רש"י) והקריב עליו קרבן".

יש להבין: לאחר "ויבן מזבח..." מספרת התורה³ כיצד הכניס משה את ישראל לברית – ישראל קבלו על עצמם את "ספר הברית" באמירת "נעשה ונשמע", ומשה לקח מדם הקרבנות, וזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית..."

ואין מובן: מדוע מציינים חז"ל רק את הענין ש"בנה מזבח והקריב עליו קרבן" ואינם מציינים את ההמשך – שמושה הכניס את ישראל לברית?⁴

ואדרבה: כשרוצים חז"ל להדגיש את טרדתו של משה רבינו⁵ בחמישי בסיון, אשר בגללה לא עלה משה רבינו להר, כבימים הקודמים – הם היו צריכים לציין בראש ובראשונה, לכאורה, את כניסת בני ישראל לברית, כי זהו הענין החשוב ביותר בהכנות לקבלת התורה, וניתן להבין שהוא דוחה את עליית משה להר – בנוסף לכך שהוא דורש זמן רב.⁶

ואילו הענין של "בנה מזבח והקריב עליו קרבן" אינו אורך זמן רב, ובודאי איננו חידוש מיוחד הקשור דוקא למתן תורה, שהרי אנו מוצאים בניית מזבח והקרבנות קרבנות כבר אצל אדם הראשון, נח, האבות וכו' – ומדוע חשוב ענין זה עד כדי דחיית עלייתו של משה להר?

כן אין מובן: מפשטות הנאמר בגמרא⁷ "והקריב עליו קרבן" מובן, שמושה רבינו הקריב בעצמו קרבן על המזבח שבנה, ואילו בפסוק⁸ נאמר "וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות..." "שההקרה נעשתה על ידי "נערי בני ישראל"⁹, ולא על ידי משה בעצמו, כבניית המזבח, שעל כך אומרת התורה "ויבן מזבח".

מכך מובן חידוש מיוחד וגדול, שבמילים "והקריב עליו קרבן" אין הגמרא¹⁰ מתכוונת לקרבנות המוזכרים במפורש בפסוק, אלא כוונתה לומר שמושה בעצמו הקריב קרבן אחר, שעליו אין מסופר בתורה.¹¹

ולפי זה מובן גם מדוע אומרת הגמרא "קרבן" בלשון יחיד, ואינה אומרת "קרבנות" בלשון רבים, כנאמר בפסוק "עולות .. ובחים שלמים .. פרים".

מכך יוצא, שלא זו בלבד שהגמרא אינה מביאה את המשך הסיפור המופיע בפסוק, על היום החמישי, אלא יותר מכך: הגמרא עוסקת בענין חדש, שאינו מופיע בפסוק! מכך מובן, שחידושו של היום החמישי בסיון, בקשר להכנות למתן תורה, ובמיוחד בקשר להכנות של משה, מתבטא בעיקר בענין של "בנה מזבח..."

ב. בניית המזבח על ידי משה בעצמו

זה גם ההסבר לכך שמושה עסק בעצמו בבניית המזבח. שהרי, לכאורה: ניתן להבין מדוע משה בעצמו "הקריב

(7) וכ"ה ברשב"ם משפטים כד, א: בנה מזבח והקריב קרבנות. וראה שו"ת מנחם א: זה בנה מזבח כו' זה הקריב כו' (אלא ש"ל דקא על הקרבנות דימי הגמלאים).

(8) משפטים שם, ה.

(9) ראה פרש"י ועוד עה"פ. ובחים קטן, ב (ובפרש"י ותוס' שם).

(10) אבל במכילתא יתרו שם: "והקריב עליו עולה ושלמים נטל מדם העולה כו' מדם השלמים כו'" – ומוכח לכאורה, שלהמכילתא הקריב משה העולות והשלמים המפורשים בכתוב. ובפשטות י"ל ד"הקריב" היינו ע"פ ציווי (או יש לפרש ע"ד פרש"י ד"ה לישנא אחרינא – ובחים שם).

(11) להעיר מתורה וישלח – כריתות ט, א.

(1) שבת פח, א.

(2) משפטים כד, ד. – והוא כהדיעות שפרשה זו לפני מ"ת נאמרה (הדיעות בחז"ל ומפרשים ע"ז) – נקבצו בתו"ש שם עה"פ ובמילואים לשם סכ"ז.

(3) שם, ו ואילך (ובפרש"י שם).

(4) וראה מכילתא יתרו (יט, י"א) "וגה עשה משה בחמישי .. בנה מזבח .. נטל מדם העולה כו'".

(5) להעיר מחדא"ג מדרש"א שבת שם.

(6) אע"פ ש"ל שכיון שעליותיו להר היו בהשכמה (שבת פ, א (ובפרש"י). פרש"י יתרו יט, ג) – כיון דאידחי ע"י פעולה קצרה אפילו אידחי.

במיוחד כהכנה למתן תורה, קיים גם לגבי הקרבנות שהוקרבו על המזבח:

על הפסוק¹⁴ „עולת תמיד העשויה בהר סיני” מביאה הגמרא¹⁵ את דרשת רבי עקיבא „קרבה ושוב לא פסקה” – שאת קרבן התמיד הקריבו כבר „בהר סיני”, כי „עולה¹⁶ שהקריבו ישראל במדבר (על המזבח שבנה משה) עולת תמיד הוא”, ומאז – „שוב לא פסקה”. וכפי שמובאת בתוספות¹⁷ דרשת הספרי¹⁸ „שנעשית בהר סיני קודם לתורה, והיינו בחמישי שבנה מזבח”.

ולכאורה, אין מובן¹⁹: ידוע²⁰ כי את המצוות ש„לפני הדיבור”²¹ אין אנו מקיימים עקב הציווי שלפני מתן תורה, אלא „מפני¹⁹ שהקדוש־ברוך־הוא ציוה אותנו על ידי משה רבינו (בסיני²¹)” – וכיצד ייתכן, שהתורה שבכתב עצמה תייחס את קרבן התמיד שאנו מקריבים לדורות לעולת התמיד העשויה בהר סיני – „שנעשית בהר סיני קודם לתורה”²²?

ויש לומר, ומסתבר הדבר שלמרות שהיה זה „קודם לתורה”, בכל זאת, כיון שמדובר ביום החמישי בסיון, שהוא הכנה קרובה

עליו קרבן, ולא הסתפק בקרבנות שהביאו „נערי בני ישראל”. כי כידוע¹², המחשבה והכוונה בעת ההקרבה היא חשובה ביותר בקרבנות, ומשום כך יש הידור מיוחד בקרבן שמושה מקריב בעצמו לעומת הקרבנות שהקריבו „נערי בני ישראל”.

אך בניית המזבח, ובמיוחד לא במשכן ובמקדש, ולא כחלק מהם – אינו, לכאורה, יותר מאשר הכנה למצוה, היכולה להיעשות על ידי אחרים – ובמיוחד על ידי משרתי משה, זקני ישראל, וכדומה. ומדוע, אפוא, צריך היה משה רבינו להתעסק בעצמו בבניית המזבח?

ולפי האמור לעיל מובן הדבר:

בניית מזבח זה היתה חשובה במיוחד כהכנה למתן תורה, כפי שיוסבר להלן, ולכן צריך היה משה רבינו בעצמו לעשות זאת, כשם שכל הענינים הקשורים לקבלת התורה התבצעו דוקא על ידי משה רבינו.

וזהו גם ההסבר לכך שהגמרא מוסיפה ואומרת „והקריב עליו קרבן” – שמושה רבינו עצמו הקריב קרבן על המזבח – בנוסף לכך שלהקרבה על ידי משה יש באופן כללי חשיבות מיוחדת, כדלעיל, הרי בענינו יש קשר גם לענין של „בנה מזבח”, כי שלמותו של המזבח היא על ידי הקרבת קרבנות עליו,

שזוהי משמעות הענין של „קין המזבח”¹³, שאין משאירים את המזבח „בטל” מקרבנות, כי שלמותו של המזבח היא בהקרבת קרבנות עליו,

ולכן, כדי שהפעולה של „בנה מזבח” תהיה מושלמת, יש צורך ב„הקריב עליו קרבן” – על ידי משה רבינו בעצמו.

ג. „עולת תמיד העשויה בהר סיני”

ענין זה שהמזבח שבנה משה חשוב

(14) פינחס כה, ו.
(15) חגיגה ו, ב. וראה ספרי וזאת פינחס שם.
(16) ל' הש"ס חגיגה שם, א. – וכן ס"ל לרע"ק, כהמשך הגמ' שם [ובפשטות זה שאמרו (שם, ב) „ל' עקיבא הא נמי דאמרן” הכוונה לדרשתו הנ"ל „קרבה ושוב לא פסקה” דקאי על העולת תמיד דה' סיון (כמ"ש בתוס' שם), וצ"ע בחי' רעקא (המלוקט) שם]. ולהעיר מאוה"ת פינחס (כרך ו) ע' א'תתקלג.
(17) חגיגה שם ד"ה רבי עקיבא (ולכאורה וזהו גם הכוונה בתחילת הדי"ה שם).
(18) ובספרי (פינחס שם) לפנינו ליתא.
(18*) בהבא לקמן – ראה גם אוה"ת משפטים (כרך ח) ע' ג'מב.
(19) פיה"מ להרמב"ם חולין ספ"ז.
(20) ל' הש"ס חגיגה שם (א"ב). וביבמות (ה, ב) גם לענין תמיד.
(21) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ת ע' 49 והערה 6 שם (ולקו"ש חכ"ז ע' 116 הערה 27) – שכוונת הרמב"ם לשלול גם הציוויים לתורה דלפני מ"ת. ע"ש. ולהעיר מגוי"א לפרש"י שלח טו, לב (בספרי).
(22) להעיר ממש"נ (ואתחנן ה, יב, שם, טז) כאשר צוה, ובפרש"י (משבת פז, ריש ע"ב) „קודם מ"ת במרה”. אבל: (א) שם לא מפורש בתוס' מ"ק הציווי (ולכמה מפרשים – ראה רשב"ם, ראב"ע, בחי' (וראה גם רמב"ן) ועוד – קאי על הציווי דדברות הראשונות). (ב) בגדול"ד נאמר לא רק „כאשר צוה”, כי „הנעשו" בהר סיני”, שהיא אותה העולה.

נפלאות¹⁰ – מתחיל מה„נפלאות” שכבר ראו (נוסף על אלה שיראו בעתיד, „אראנו”) בפועל ובגלוי לעיני כל העמים בשנה זו, שבהם נתקיימו דברי הילקוט שמעוני¹¹: „שנה שמלך המשיח נגלה בו כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה, מלך פרס כו' מלך ערבי כו', ואומר להם (הקב"ה לישראל) בני אל תתיראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם. . . הגיע זמן גאולתכם”, ומאז (ובפרט בחודש ניסן, חודש הגאולה) עומדים כבר „בשעה שמלך המשיח בא (הנה זה בא”) . . . ומשמיע להם לישראל ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם”.

... והמעשה הוא העיקר¹²:

כיון שיום השבת שלאחרי זמן מ"ת, פרשת נשא, דשנת אראנו נפלאות, הוא הזמן הכי מוכשר ומסוגל להתגלות ד„תורה חדשה מאתי תצא”¹³ – מובן שההוראה למעשה בפועל שהזמן גרמא היא בהכנה (מעין ודוגמא ומביאה בפועל ממש) לקיום היעוד „תורה חדשה מאתי תצא”.

ובפשטות – התחדשות והוספה בלימוד התורה מתוך חיות ותענוג עד שמחדש חידושים בתורה, הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע להפעולה על הזולת, „העמידו תלמידים הרבה”¹⁴, כידוע ש„כל איש ישראל יכול לגלות תעלומות חכמה ולחדש שכל חדש בתורה, הן באגדות הן בנגלה הן בנסתר, כפי בחי' שרש נשמתו, ומחוייב בדבר”¹⁵, כולל ובמיוחד – התחדשות והוספה בלימוד והפצת

(10) מיכה ז, טו.

(11) ישעי' רמז תצט.

(12) אבות פ"א מ"ז (בגמ' טוב) – שלומדים בשבת זה.

(13) ראה ישעי' נא, ד: „כי תורה מאתי תצא”, וביק"ר פ"ג, ג: „תורה חדשה מאתי תצא, חידוש תורה מאתי תצא”. – נתבאר בארוכה בשיחת יום ב' דחג השבועות (סה"ש

היתנשא" ע' 566 ואילך).

(14) אבות פ"א מ"א.

(15) תניא אגה"ק סכ"ז (קמה, א).

הוספה

בשורת הגאולה

בה.

מדובר כמ"פ שע"פ כל הסימנים שבדברי חז"ל אודות אחרית הימים (נוסף על ההודעה הכללית בזמן הגמרא ש"כלו כל הקיצין"), דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, כפי שהעיד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – בקשר ובשייכות להכרזתו הידועה "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" – שבימי (לפני עשרות שנים) סיימו כל עניני העבודה, וצריכים רק "לצחצח הכפתורים" ולעמוד הכן לקבלת פני משיח צדקנו, ועאכו"כ לאחר ריבוי העבודה דהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מאז ועד עתה, כולל ובמיוחד השלימות דארבעים שנה (לאחרי הסתלקותו) ש"קאי איניש אדעת' דרבינו", "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" – בודאי ובודאי שסיימו גם "לצחצח הכפתורים", ועומדים הכן לקבלת פני משיח צדקנו.

וענין זה מודגש ביותר וביותר בשנה זו – שנת ה'תשנ"א, שסימנה מרומז בפסוק, "תנשא מלכותו" (דקאי על דוד ושלמה), שמלך המשיח הוא מזרעו) בכל העולם כולו, והר"ת שלה "הי' תהי' שנת אראנו נפלאות", "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו

לפי שתי הדעות, בחמישי בסיון, לפני מתן תורה – ומהי החשיבות אם, "פרטות נאמרו בסיון" לגבי אופן ההקדמה של עולה זו, שלפני מתן תורה?

הכרחי, אפוא, לומר, שהעולה שהוקדמה בחמישי בסיון כבר נחשבה כעולה של "הר סיני", שקשורה למתן תורה²⁸, ולכן, לפי דעת רבי עקיבא, "כללות ופרטות נאמרו בסיון", הרי ביחד עם הציווי²⁹ וההוראה המיוחדת על הקרבת עולת תמיד בחמישי בסיון, נאמרו גם, "פרטותיה", כולל ההלכות של הפשט וניתוח³⁰, כי גם הציוויים של החמישי בסיון נכללים בקביעה של "כללות ופרטות נאמרו בסיון".

ה. ערב שבת ויום טוב

ואם כך הדברים, יש להסביר אותם על ידי שנקדים ונבאר:

לגבי ערב שבת וערב יום טוב (שביום שלפני שבת ויום טוב מתחילות ההכנות לשבת ויום טוב) – אנו רואים, שאין זה רק מצד ה"גברא"

שכדי שהאדם יוכל לשמור שבת ויום טוב כראוי דרושה הכנה מחד, כך שהוא יהיה מוכן לקבל שבת ויום טוב, כדברי חז"ל³¹ "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת, מי שלא טרח..." –

אלא גם מצד ה"הפצא", מצד שבת ויו"ט עצמם. שבערב שבת ובערב יו"ט כבר קיימת "מעין" קדושת השבת וקדושת יום טוב.

למתן תורה, כבר נחשב הדבר כעולת תמיד שלאחר מתן תורה²³. עד כדי כך, שנאמר על עולת התמיד לדורות, שהיא המשך של אותה עולה, "העשויה בהר סיני"²⁴.

וזה עצמה הסיבה לכך שהתורה מדגישה "העשויה בהר סיני" – בכך מדגישה התורה עצמה, שהעולה שהקריבו בחמישי בסיון היתה בעלת חשיבות של "הר סיני", מתן תורה.

ד. העולה נחשבת כקרבן שלאחר מתן תורה

העובדה, שעולת התמיד של היום החמישי בסיון נחשבת כקרבן של "הר סיני", הקשור למתן תורה, משפיעה גם לגבי ההלכה למעשה:

לגבי ה"עולה שהקריבו ישראל במדבר" יש מחלוקת²⁵ אם "טעונה הפשט וניתוח" אם לא, ונאמר בגמרא²⁶, שהדבר תלוי במחלוקת בין רבי ישמעאל לבין רבי עקיבא: לפי רבי ישמעאל, ש"כללות נאמרו בסיון ופרטות באהל מועד" הרי עדיין לא נאמרו אז הדינים – "פרטות" – של הפשט וניתוח. ואילו לפי רבי עקיבא, ש"כללות ופרטות נאמרו בסיון", הרי "טעונה הפשט וניתוח", כי גם "פרטות", כולל הדינים של הפשט וניתוח, כבר נאמרו בסיון.

ולכאורה, תמוה²⁷: העולה הזו הוקדמה,

(23) וראה תורה – עולה – יומא לד, א: והיא היתה ראשונה לכל הקרבנות ציבור.

ולהעיר ממש כמנה מפרשים (טורי אבן תגיה שם, א). מראה הפנים לירושלמי מגילה פ"א ה"א. ועוד. וראה גם אהיה משפטים שם) – דלדעת הבבלי, אין קושי על המיד (וביום קט, א) דב"ר לא קרבו שלמים ממש. ויעלו ג' שלמים" – כי ע"י קרבנות אלו נכנסו לבדית ויצאו מכלל בני (משא"כ לירושלמי מגילה שם, ב"ר פכ"ב, ה ופ"ג). וראה תו"ש משפטים שם במילואים ס"ט.

(24) ופשט שאין זה סותר מה שתמיד, ישנו לפני הדבור (כנ"ל הערה 20) – כי המעלה היא (לא בזה שאין בו התוקף ד"דיבור" דמית – שדרי אי"ז מעלה אלא חסרון – כ"א) בזה שיטתו לפני שניתנו שאר המצות ואפילו אנכי (בו' בסיון).

(25) זבחים קט, ב. וראה גם תגיה שם, ב. וראה לירושלמי וב"ר שם ובמפרשים.

(26) זבחים שם. וראה גם תגיה שם. (27) כקושיית רעק"א תגיה שם. – ובמאירי תגיה שם (ע"ה): עולת תמיד כ"י נצטוו עלי' במורה ... כללות ופרטות נאמרו בציווי ראשון הן במורה הן בסיון.

(28) וגם לה' ישמעאל אפשר לומר, דזה שהקריבו עולות ושלמים אז, ה' אותו הגדר דעולות ושלמים דלאחר מית (והבית עליו ג' – יתרו כ, כא – הובא בפרש"י תגיה (סע"א) זבחים (סע"ב) שם), אלא דמכין שעדיין לא נאמרו, "פרטות", לא היתה טענה הפשט וניתוח (ראה מסקנת הגמ' תגיה שם, ב: שאין הפשט וניתוח אלא מאהל מועד ואילך סמי מכאן ר' ישמעאל).

(29) ראה רש"י תגיה שם ד"ה ואי ס"ד: וחבות הדורות מפי הגבורה (וראה בד"ה שלא"ז עולת ראי' .. ומאיליהם הקריבהו). וראה טורי אבן שבעה הבאה.

(30) ראה טורי אבן (אבני מילואים) תגיה שם ד"ה מי איכא, קרב לטופו). – וע"פ המבואר בפנים (דמש"נ "העשו' בה"ס" מלמד דהתמיד דה' סיון ה' בו הגדר דמית) יומתק ביותר מ"ש בט"א שם דאין לומר בנוגע להקדמת התמיד שהיתה הוראת שעה. ע"ש.

(31) ע"ז ג, א.

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) "קול קורא" בהקריאה והקדושה דשנת תש"א-ג (אג"ק שלו ח"ה ע' שסא ואילך).

שעז ואילך. תח ואילך. ח"ו ע' תל ואילך. ועוד.

(3) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.

(4) ראה "היום יום" ט"ו טבת. ובכ"מ.

(5) ע"ז ה, ריש ע"ב.

(6) תבוא כט, ג.

(7) בלק כד, ז.

(8) פרש"י עה"פ.

(9) סהמ"צ להרמב"ם מל"ת שסב. פיה"מ ר"פ חלק יסוד ה"ב. אגרת תימן.

והכוהן לכך נלקח ממשו רבינו, אשר בנה את המזבח והקריב עליו קרבן – בחינת משה רבינו הנמצאת ב"כל נפש ונפש מבית ישראל"⁷⁸ – הנותנת את הכוח, שאף כאשר נמצאים עדיין בחמישי בסיון, לפני מתן תורה, – בדרגה של מתן תורה בשנה זו, מתן מחדש באופן של "היהו בעיניך

(78) תניא רפמ"ב.

(79) במכשי"כ שבכל יום צ"ל חדשים.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שעי"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח
לעולם ועד

וכפידושה זו עצמה, של ערב שבת ויום טוב, יש דרגות שונות. לדוגמא: בזמן הסמוך ביותר לשבת חלה ההוספה "מחול על הקודש", כדברי חז"ל³², שהשבת היא כ"זאב" אשר "טורף מלפניו ומלאחריו". כפי שדובר כבר בהרחבה³³, הכוונה היא, שתוספת שבת אינה הלכה לגבי הגברא בלבד, שעליו להוסיף מחול על הקודש, ולקבל על עצמו תוספת שבת³⁴ – אלא זוהי הוספה בשבת עצמה, הנובעת מהשבת: השבת "טורפת" מלפניה ומאחריה, כי קדושת השבת מתפשטת בזמן הקרוב ביותר אליה³⁵.

ועוד לפני כן – בערב שבת ויום טוב לאחר חצות, שאסור לומר בו תחנון – שקדושה זו אינה לצורך הכנת הגברא, אלא מפני שקדושת שבת ויום טוב כבר מאירה בזמן זה, באופן השולל אמירת תחנון.

וכך גם לגבי כל היום של ערב שבת ויום טוב, הנקרא על פי תורה בשם "ערב שבת", מפני שביום זה כבר מתחילים לחול עניני שבת ויום טוב³⁶.

ובלשון תורת החסידות: ביום זה יש כבר "מעין" הארה של ה"גילויים" של שבת ויום טוב.

1. חמישי בסיון – ערב מתן תורה

מכך מובן לגבי כל "יום טוב", גם כפי שהיה בפעם הראשונה – שהרי לכל יום טוב יש "מועד", זמן מסוים בשנה, משלו³⁷ – שהמשמעות של יום טוב זה כבר התחילו ב"ערב" שלפניו.

(32) מכילתא יתרו כ, ה. וראה לקו"ש [המתורגם] חט"ז (ע' 246 הערה 8*) כמה נוסחאות בלשון המכילתא.
(33) לקו"ש שם ע' 49 ואילך.
(34) וראה לקו"ש שם – ב' אפנים בזה גופא.
(35) עייג"כ לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 64.
(36) ראה אבודרהם סדר תפלות השבת בתחלתו. כי בערבי ימים טובים .. נהגין שלא ליפול על פניהם לא בשחרית כ' והטעם .. ובערביהם כבר הובדלו העם ממלאכה וקדש היום והם אסורים במספד ותענית כ'". וראה שם, שגם בערבי שבתות ה' צ"ל כן, אלא ש...היינו עושין כן לשבתות הרי חצי השנה לא היינו מתחננים". ע"ש.
(37) להעיר מרד"ה תקעו תרס"א, תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קכב, א"ב).

(38) בא יב, כז.
(39) שם, כז.
(40) כפי' שנק' בלשון חכמים (וגם בל' תורה – ראה תשא לד, כה. וראה הגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים (קה"ת, תשמ"ד) ע' תרסח בהערה).
(41) ואדרבה: בנוגע למ"ת הוא ביותר שאת כ' לגבי שאר י"ט – כי מ"ת קשור עם יום חמישים לעומר, המשכת שער הניין (לקו"ש פרשתנו י, ד. שה"ש לה, ג. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 258 ואילך) – שזה ה' בחמישי בסיון (שהרי מ"ת ה' ביום נ"א לעומר – ש"ע אדה"ז א"ח סתצ"ד סו"א).
(42) וגם לר' יוסי שה' ב' בסיון (שבת פו, ב) – הרי זה משום שמשו הוסיף יום אחד מדעו (שם פו, א), אבל מצד הקב"ה "היתה ראוי' לינתן בשש"י" (תוד"ה יום הששי – ע"ז ג, א). וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 10 הערה 24, דו"ל דגם לר' יוסי, מצד ההמשכה שמלמעלה ה' התורה ראוי' לינתן ביום ה' לעומר (ו' סיון) לפי שאז הוא המשכת שער הניין (כנ"ל הערה הקודמת).
(42*) ובארה"ת משפטים (שבהערה 18*) מקשרו עם הקדמת נעשה לנשמת דחמישי בסיון. וראה גם צ"ח פסחים סח, ב.
(43) ויש לומר שקרבנו של משה לכו"ע ה' בו החשיבות דמ"ת (משא"כ דנערי בנ"י דתלוי בהדיות (הגיגה שם, א"ב) אם עולת רא' הוא או עולת תמיד. ועוד. ואכ"מ).

(*) וראה ארה"ת (שבהערה 18*): סוחר למ"ת שני ימים.

המיוחד של חמישי שבסיון, ערב מתן תורה⁴⁴.

ז. „בנה מזבח...” – הפיכת גשמייות לקדושה

אך נדרש הסבר: מדוע השפעה זו של מתן תורה, שכבר היתה בערב מתן תורה, באה לידי ביטוי דוקא ב„בנה מזבח והקריב עליו קרבן”, ולא בענין אחר?

מכך מובן, שבפעולה זו מתבטאת נקודה חשובה ביותר של מתן תורה.

ויש לומר, שההסבר לכך הוא: תכלית מתן תורה היא, שעל ידי כך ניתן הכוח להפוך „חפצא” של העולם ל„חפצא דקדושה”⁴⁵.

כניסוח הידוע – לממש את תכלית הבריאה לעשות לו יתברך דירה בתחתונים⁴⁶, לזכך את „גשמייות הגוף והעולם”, כך שיוכלו לקבל את „גילוי אור ה' שיאיר לישראל על ידי התורה”⁴⁷.

בכך מבאר אדמו"ר הזקן⁴⁸ מדוע אין יוצאים ידי חובת מצות תלמוד תורה בהרהור לבד, אלא הכרחי דוקא דיבור בתורה – כי תכלית מצות תלמוד תורה היא „להמשיך” ולהשפיע את „אור ה'” על הגוף והנפש הבהמית, דוקא על ידי „עקומת שפתיו” שהיא מעשה.

וענין זה, של זיכור גשמייות העולם, בא לידי ביטוי בגלוי במזבח ובקרבנות – כאשר לוקחים אבנים גשמייות ועושים מהן מזבח לה', וכן הקרבנות – כאשר לוקחים בהמה גשמית ועל ידי הקרבתה על המזבח היא מתעלה מן החול והופכת לקדושה בגלוי⁴⁹.

ולכן התבטא הגילוי של מתן תורה בערב מתן תורה דוקא בענין של „בנה מזבח והקריב עליו קרבן”.

ח. ההכנה למתן תורה על ידי ירידה ולא על ידי עליה

בכך יובן מדוע הענין של „בנה מזבח והקריב עליו קרבן” היה סיבה לכך שמושה „לא עלה” להר. שהרי, לכאורה:

משה צריך היה לבנות מזבח – שתיים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל⁵⁰ – עם כל הפרטים⁵¹ הקשורים לכניסת בני ישראל לברית. אך, בכל זאת, הוא היה יכול למצוא זמן באותו יום לעלות להר לפני כן, ולפחות לזמן קצר⁵²?

כשם שביום הרביעי, מצא משה זמן, לאחר ירידתו מן ההר, (א) למסור לבני ישראל „את כל דברי ה' ואת כל המשפטים”⁵³ – מצות פרישה והגבלה, שבע מצוות בני נח ומצות שבת וכו' שניתנו במרה⁵⁴, (ב) לכתוב „מבראשית ועד מתן תורה” ו„מצוות שנצטוו במרה”⁵⁵ – וכל זאת⁵⁶ באותו היום!

ההסבר לכך הוא: החידוש והיחודיות של „ערב” מתן תורה ושל ההכנה למתן תורה אינם מתבטאים בפעולה של „עולה” למעלה להר, אלא דוקא להיפך, ב„ירידה” והשפעה על ה„חפצא” של העולם, כדלעיל – בעבודה דוקא ב„תחתונים”⁵⁷ – בניית מזבח מאבנים גשמייות, והקרבת בהמה גשמית על המזבח.

כשם שמתן תורה בכלל היה באופן של „ירד הוי' על הר סיני ונתן את התורה .. על הארץ דוקא” – למרות ש„היה יכול להעלות את ישראל למעלה על השמים ליתן להם התורה בשמים” – כי ה„כוונה בנתינת התורה הוא שיהיה עבודת הברורים למטה”⁵⁸.

(50) משפטים כד, ד. ובפרט לדעת חכמים (מכילתא יתרו שבעה ערה) (4) „רב מצבה על כל שבט ושבת כו”.

(51) ובפרט שבגמ' יש נזכר רק ש„בנה מזבח והקריב כו”, ותו לא.

(52) ראה לעיל הערה 6.

(53) משפטים שם, ג.

(54) פרש"י שם.

(55) פרש"י שם, ד.

(56) ולדעת המכילתא יתרו שם, אחרי בניית המזבח והקרבת העולה כו' – קרא (בו ביום) מ„בראשית כו” ע”ש.

(57) ראה גם לקושי [המתורגם] חיד' ע' 8 ואילך.

(58) סה”מ תשי” סעי' 224. ועד”ז בכ”מ.

ט. הפיכת „מדבר” לקדושה

ידוע הכלל⁵⁹ ש„לעולם קוראין פרשת במדבר סיני קודם עצרת”. הקשר בין „במדבר” לבין „עצרת”⁶⁰ הוא קשר גלוי⁶¹ – כדברי חז”ל⁶², על הפסוק⁶³ „וממדבר מתנה”, המונים מספר סיבות לכך שה„מתנה” של התורה קשורה דוקא ל„מדבר”.

ויש קשר מיוחד בין פרשת במדבר לבין ערב שבועות:

אחת המשמעויות של „מדבר” המביאה⁶⁴ ל„מתנה” של תורה, היא, כדברי חז”ל⁶⁵ „אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו”⁶⁶ תורה ניתנה לו במתנה – התבטלות.

ענין זה נמצא בגלוי ובהדגשה במתן תורה, בהקדמת נעשה לנשמע, המראה על התבטלות מוחלטת לקדוש-ברוך-הוא⁶⁷ – משים עצמו כמדבר⁶⁸ – והרי אמירת „נעשה ונשמע” היתה, כדלעיל, בחמישי בסיון.

אך לפי המוסבר לעיל, שהחידוש העיקרי של החמישי בסיון בקשר למתן תורה הוא בכך שמושה „בנה מזבח והקריב עליו קרבן” יש לומר, שגם ענין זה קשור ל„מדבר”.

ההסבר לכך הוא:

הסיבה לכך שהתורה ניתנה דוקא במדבר היא, כדברי חז”ל – בנוסף לכך שה„תכונות” של מדבר צריכות להיות באדם, ב„גברא”, „משים עצמו כמדבר זה...” וכדומה⁶⁹ – גם ב„חפצא” של התורה,

(59) רמב”ם הל' תפלה פ”ג ה”ב („המנהג הפשוט”), טושו”ע א”ח סתכ”ח ס”ד.

(60) ראה לקושי [המתורגם] ח”ח ע' 1 הערה 1. ועוד.

(61) ראה גם לקושי ח”ח סעי' 236 ואילך.

(62) עירובין נד, א. במדבר” פ”ט, כו. תנחומא חוקת כא.

(63) חוקת כא, יח.

(64) אין הכוונה שזה ממשוץ הענין דמ”ת – כי „מתנה” באה מצד הנותן (כנ”ל ס”ו). ועייניכם לקושי פרשתנו ה, סע”א. (ועוד) – אלא שלאחרי הקדמת הביטול „באה ממילא בתורת מתנה” (לקו”ת שם. ועוד).

(65) עירובין שם.

(66) ובתנחומא שם הלשון „מפנה עצמו מן הכל” (ועד”ז במדבר” שם).

(67) ובפרט ע”פ המבואר בחסידות (לקו”ת פרשתנו יד, א. שה”ש כב, א (וראה לקו”ת ברכה צט, ג). ובכ”מ) שהו”ע הביטול לבעל הדצון.

(68) ראה גם לקושי שם ע' 237 ואילך.

(69) ראה במדבר” פרשתנו פ”א, ז.

שהיא הפקר לכל כמדבר⁷⁰. ועוד בעבודת האדם בדומה למקום המדבר:

תכלית מתן תורה היא, כדלעיל, שהתורה נתנה את הכוח להפוך את ה„חפצא” של העולם ל„חפצא דקדושה”, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, שהכוונה היא, כביאור אדמו”ר הזקן⁷¹ – ל„התחתון במדרגה שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו יתברך .. עד שהוא מלא קליפות וסטרא אחרא שהן נגד ה' ממש”.

ולכן ניתנה התורה במדבר⁷², שהמדבר – אשר לא ישב אדם (העליון) שם⁷³ – הוא מקום קליפות והסטרא אחרא⁷⁴. וזוהי תכלית התורה, הפיכת ה„מדבר” של העולם הזה לדירה לו יתברך.

וזהו החידוש של חמישי בסיון, שכבר בערב מתן תורה התחילה העבודה של „בירור” המדבר דלעומת זה, על ידי לקיחת האבנים שבו ובניית מזבח⁷⁵ לה”⁷⁶ מהן.

י. ההכנה למתן תורה – הפיכת הגשמייות לדירה לה' יתברך

וזהו ההוראה הנלמדת מכך לכל אחד ואחד:

כאשר מגיע היום החמישי בסיון בכל שנה ושנה – הרי הימים האלה נזכרים ונעשים⁷⁷. יש לדעת, שההכנה למתן תורה אינה על ידי התנתקות מן העולם, אלא להיפך, על ידי הפיכת גשמייות העולם לדירה לו יתברך.

(70) ראה במדבר” ותנחומא שבעה ערה 62. במדבר” פרשתנו שם.

(71) תניא פל”ו.

(72) ראה עד”ז לקושי חכ”א (ע' 154 ואילך) במעלת המשכן לגבי בהימקן שבירושלים – לפי שה' במדבר דוקא.

(73) ירמ' ב, ו. לקו”ת פרשתנו ד, ג (וראה גם שם ב, סע”ב). נשא כ, ג. ראה לב, ב. ועוד.

(74) לקו”ת שם.

(75) להעיד מהקו”ת בענין לשמה בבנין מזבח (ראה מכילתא, מכילתא דרשב”י ורש”י יתרו כ, כא. צפע”י עה”ת שם (וש”י). לקושי חכ”א ע' 255 הע' 38).

(76) להעיר אשר באותם הימים לא ה' משה פונה לעסקו (מכילתא ורש”י יתרו יט, יד), אפילו לא לעסקי משה, כ”א ממצע המהדר בין ה' וביניכם (ואתנתן ה, ה. וראה סד”ה פנים בפנים תרנ”ט, ועוד), מן ההר (השם) אל העם (יתרו שם).

(77) אסתר ט, כח וכפ”י הארז”ל – ראה רמ”ז בס' תיקון שובבים, הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד”א) פכ”ט.